

Műemlékek

Törzsszám [azonosító]: **1719 [3683]**
Név: **Brunszvik-Habsburg-Dreher-kastély** [+7 névváltozat]
Védelem státusza: Műemléki védelem
Védelem fajtája: Műemlék
Bírság kategória: I.
Védési jogi aktusok: [2 tétel]

jogi aktus száma	kelte	jellege	tárgya	védett objektumok
1620-58-19/1950. VKM	1950.12.07	miniszteri döntés	Műemlékké nyilvánítás	tovább
22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1958.01.01	miniszteri döntés	műemléki védetté nyilvánítás	tovább

Építményfajta: építmény / épület / lakóépület / kastély
Fénykép:

Szakanyagok: [7 tétel]
Megye: Fejér
Település: Martonvásár
Cím: Emlékezés tere 1. [+1 cím]
Ingatlanok: [1 védett ingatlan] [9 archív ingatlan]

☐	település	hrsz	műemléki védettség jogi jellege	további védettség
☐	Martonvásár	176	műemlék műemléki környezet	további védettség

Védett terület: ☐ hatályos védett terület megjelenítése

Telekalakítás ügyiratai: [1 tétel]

Kapcsolódó műemléki területek: [1 védett terület]

	törzsszám	azonosító	státusz	védelem	település	név
	1719	22250	Műemléki védelem	Műemléki környezet	Martonvásár	Brunszvik-Habsburg-Dreher-kastély ex-lege műemléki környezete

Kapcsolódó létesítmények: [3 védett] [3 nem védett]

	törzsszám	azonosító	státusz	védelem	település	név
☐	11163	11667	Műemléki védelem	Műemlék	Martonvásár	Magtár
☐	1720	3682	Műemléki védelem	Műemlék	Martonvásár	Nep. Szt. János szobor
☐	1718	3681	Műemléki védelem	Műemlék	Martonvásár	R. k. templom

Térkép:

[kisebb térkép](#)

Koordináták: EOVS 630203 219158, WGS84/GPS 47.316166, 18.78562

Rövid leírás: Szabadon álló, összetett alaprajzú és tömegű, részben alapincézett, emeletes főépületből, szárnyépületekből, földszintes és emeletes melléképületekből álló együttes. Főépület: egyemeletes, tagolt tömegű, hangsúlyos párkányokkal, magas attikára állított pártázattal és fiatornyokkal. Közéltően négyzetes alaprajzú, körülépített udvaros K-i szárnyépületének D-i homlokzatába ékelődik a barokk templom szentélye (trsz.: 1718). Épült az 1730-as évekbeli előzmények után 1784-1785-ben, építész: Tallherr József. Klasszicista stílusú bővítése 1822 körül, neogótikus átépítése 1875-ben. 1896-ban, 1923-27 között további átépítések, építész: Schulek János. Helyreállítva 1971-1973 között és 1984-től.

Külső: Ny-i szárny T alaprajzú, D-i főhomlokzaton kocsiáthajtó, É-i oldalán erőteljesen kilépő, középrizalitos bejárati előépítmény (amely magában foglalja az oktagonális hallt, egyik oldalán a lépcsőházzal, másik oldalán melléktérrel); a keleti körbeépített udvaros téglány szárnyal egybeépült az r.k. templom. A szintek között erőteljes kiülésű osztópárkányok, a főpárkány felett pártázatos, fiatornyos attikafalak ill. oromzatok. A kastélyhoz É felől átalakított gazdasági melléképületek és kétszintes egykori lakóépület csatlakozik. Ny-i szárny: D-i főhomlokzata 4+3+4 tengelyes. Középen enyhe kiugrású, pártázatos, fiatornyos oromzatú rizalit, földszintjén három, szegmentíves záródású, fémszerkezetű ajtó, színes üvegbetétes felülvilágítókkal, emeletén szemöldökdíszes, csúcsíves hármass ablak. A rizalit előtt oszlopos kocsiáthajtó szemöldökgyámas záródású nyílásokkal. Felette áttört mellvédű erkély. Középrizalittól jobbra és balra egyenes záródású, könyöklőpárkányos, szalagkeretelt ablakok, az emeleti részen tudor-íves szemöldökpárkányokkal. A homlokzat a keresztcsárnyhoz, illetve a templomépülethez a homlokzat elé a nyolcszög három oldalával kilépő, párkánymagasság fölé nyúló, pártázatos tornyokkal csatlakozik, a tornyokon egyeneszáródású ill. csúcsíves ablakok. Kerti, É-i homlokzata : 1+1+1+bejárati előépítmény+1+1+1 tengelyes. A háromtengelyes szakaszokon egytengelyes, falpillérekkel tagolt középrizalitos pártázatos, fiatornyos attikafallal, egyenes záródású, szalagkeretelt ablakokkal (kivéve a jobb oldal emeletén, ahol szárnárhátíves). A rizalit melletti falszakaszokon azonos ablakok. A bejárati előépítmény és a középrizalitos is falpillérekkel tagolt, fiatornyos attikafallal lezárt. Az előépítmény Ny-i homlokzata a földszinten négy, az emeleten háromtengelyes, K-i homlokzatán egy két szintet átfogó, szegmentíves záródású ablak; a rizalit melletti falszakaszokon

egy-egy két szintet átfogó, szegmentíves záródású ablak. A középrizalit földszintjén beüvegezett, egykori kocsíáthajtó, szemöldökgyámos ívű nyílásokkal, emeletének főhomlokzata háromtengelyes, oldalhomlokzatai egy-egy tengelyesek.

Ny-i keresztszárny: D-i homlokzat: földszintjén egyenes záródású ablak, emeletén vakolatpillérek között csúcsíves, szemöldökdiszes hármás ablak. Pártázatos, fiatornyos, tört vonalú oromzat. Osztópárkány felett terrakotta címerpajzs. Ny-i homlokzaton aszimmetrikus elhelyezésű, pártázatos oromzatú rizalit. Sarkain támpillérek, oromzat fölé nyúló fiatornyokkal. Alsó szinten egyenes záródású bejárat (múzeum), emeleti szinten három csúcsíves ablak, csúcsíves szemöldökdiszekkel. Rizalit mellett emléktábla. Rizalit két oldalán egyenes záródású ablakok. Pártázatos oromfalak, egyenes záródású, szemöldök- és könyöklőpárkányos ablakok. Homlokzat szélein falpillér kötegek, fiatornyokkal. É-i homlokzata egytengelyes, falpillérekkel tagolt, tört vonalú, pártázatos, fiatornyos oromzattal, mindkét szinten egyenes záródású ablakkal

K-i, körbeépített udvaros szárny: A K-i szárnyhoz D felől a Szt. Anna plébániatemplom csatlakozik.templom utáni D-i homlokzata 4+1 tengelyes, egytengelyes szélrizalittal, egyeneszáródású, kereteletlen, zsalugáteres ablakkal. K-i, osztópárkánnyal tagolt homlokzata öttengelyes hasonló ablakkal ill. újabb ajtóval. A keleti szárny felett pártázatos, fiatornyos attikafallal lezárt torny emelkedik.

Kerti, É-i homlokzata szél -és középrizalitokkal tagolt. A törtvonalú, pártázatos, fiatornyos oromzattal lezárt, falpillérekkel osztópárkányokkal és tükrökkel tagolt szélrizalitok egytengelyesek, zsalugáteres, állótéglány ablakkal. Az enyhébben kilépő, pártázatos, fiatornyos attikafallal lezárt, falpillérekkel, osztópárkányokkal és tükrökkel tagolt tagolt középrizalit háromtengelyes, az emeleten csúcsíves, mellvéddíszes, a földszinten állótéglány ablakkal.

Ny-i falpillérekkel, osztópárkányokkal és tükrökkel tagolt homlokzata felett is az ismert attikafal. Mindkét szinten 4-4-állótéglány ablak.

Belső: Keresztszárny Ny-i homlokzatának középtengelyében múzeumbejárat. Öt helyiség, a keresztszárnyban három egymásból nyíló szoba, az előtérből jobbra nyíló Beethoven-emlékszobában fiókos

kolostorboltozat, a sarokban az eredetileg a nyolcszögletű hallban álló, copf kályha. A többi helyiség síkmennyezetes.

Nyugati szárny kerti homlokzatának rizalitja előtt jelenleg üvegezett télikert, új burkolattal. Innen szegmentíves záródású, fémszerkezetű, színes üvegbetétes, felülvilágító, kétszárnyú ajtó nyílik az oktagonális hallba, amelynek átlós sarkai fülkével bővítettek. A hallból szemöldökgyámos nyíláson keresztül jutunk a főbejáratí oldal előcsarnokába, melyet Tudor-íves áthidalás oszt ketté. Fagerendás mennyezet. A nyolcszögletű hallból jobbra nyílik a kiállítóhelyiség, balra a lépcsőház: kétkarú lépcső, szürke márvány lépcsőfokok, öntöttvas oszlopok és bronz korlátok. A hallban és a lépcsőházban kazettás famennyezet, a lépcsőházban faburkolat és újabb ólomüveg ablakok. A szárny D-K-i végében két kis helyiség, az egyikben fiókos kolostorboltozat, a másikkban csehsüveg boltozat. Mögötte a folyosóról néhány lépcsőfok vezet a keleti szárnyba. Az emeleten folyosóról nyíló, síkmennyezetes szobák és irodahelyiségek, újabb válaszfalakkal. Az emeleti díszteremben megmaradt az eredeti faragott kazettás famennyezet, kazettás faburkolat. A keleti, körbeépített udvaros szárnyban az udvarra néző folyosóról nyílnak a déli és az északi traktus helyiségei, a szintek közötti közlekedést a nyugati szárnyban lévő lépcsőház biztosítja.

Történet: 1731 után Beniczky Sándor építi az első kúriát a mai kastély helyén. A kúria mellett fatornyos kápolnát és gazdasági épületeket is emeltet.

1770-ben szerzi meg a Brunszvik család a martonvásári uradalmat a Beniczky családtól. Egy 1770-es birtokösszeírás említi az uradalmi házat.

1776-ban gr. Brunszvik (I.) Antal templomot építtet.

1784-85-ben a korábbi kúria felhasználásával (esetleg pincéje azonos a kastély É-K-i szárnyában lévő mélypincével, ill. a Ny-i szárnyban lévő három helyiség (Beethoven múzeum) is ehhez a periódushoz köthető) Thalherr József építész tervei szerint gr. Brunszvik (II.) Antal kastélyt építtet. A földszintes, barokk kastély egybeépült az 1774-1776-ban épült r. k. templommal, annak két oldalán egy nagyobb és egy kisebb épületszárnyból állt; a templommal oratórium kötötte össze.

1806-ból és 1811-ből fennmaradtak kastélyleltárak

1800 és 1812 között L. van Beethoven többször megfordul a kastélyban.

1822 és 1834 között minden valószínűség szerint gr. Brunszvik Ferenc emeletet húzat az épületre és klasszicista stílusban átalakíttatja, a kastély mellé 1830 táján klasszicista stílusú képtárat építtet. Ennek a korszaknak a maradványa az É-i oldalon a földszinti nyolcszögletű alaprajzú hall.

1875 után gr. Brunszvik Géza teljesen átépítteti a kastélyt és a képtárat is neogótikus stílusban.

A birtokot és a kastélyt 1893-ban József főherceg vásárolta meg, aki fiának József Ágostnak szánta nászajándékba.

1896 tavaszán kisebb mértékben átépítik neogótikus stílusban a bejáratí oldalt (a kocsíáthajtó feletti zárt erkélyt lebontják, helyette erkélyt építenek, a öntöttvas oromzatot is átépítik) a belső új berendezést kap, az épületet és a parkot rendezték, javították. Ekkor bontották le a képtárépületet.

1897-től Dreher Antalé, 1945-ig a Dreher családé.

I. világháborúban az épület állaga romlik. 1919-es jelentés említi az omladozó képtárat, két lóistállót és a kocsiszínt.

1923-1927 között az épületet feltehetően Schulek János tervei szerint Sorg Antal kivitelezésében átalakítják, a főhomlokzatot díszaineek egy részétől megfosztják, a képtárat lebontják, helyére épült a jelenlegi K-i épületszárny szintén neogótikus stílusban, a víztorony célját szolgáló bástyatoronnyal. A kerti oldal kocsíáthajtóját elbontják, helyére épül a bejáratí előépítmény a földszintjén a télikerttel.

A kastély a II. világháborúban súlyos károkat szenved, teljesen kifosztják. Eltűnik berendezése és az ajtók, ablakok is.

1949-től felújítás, belső átalakítás; ekkortól az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet jogelődje működik benne. A kutatóintézet számára melléképületeket emelnek.

1958-ban nyílt meg a Beethoven-émlékmúzeum.

1971-73-ben Budai Aurél tervei szerint helyreállítják. A múzeumot is felújítják és a kastély másik részébe helyezik át.

1979-ben tanulmányterv készül az épületegyüttes fejlesztésére. 1984-ben az É-K-i szárnyépületben konyha-étterem-előadóterem került kialakításra. A kastélytól D-Ny-i és D-i irányban újabb kiszolgáló épületeket emeltek

1990-es évektől folyamatosan felújítják az épületet.

Állapot: felújított

Vonatkozó hatósági
üggyiratok:

[[11 tétel](#)]

Keresés

Törzsszám:

Azonosító:

Név:

☐

minden névváltozatban

Típus:

Állapot:

Cím:

☐

az archív címekben is

Megye:

☐

ingatlanok megyéjében

Település:

☐

ingatlanok településében

Védés éve:

Háttér adatok, keresés a szakmai nyilvántartásban

☐

egyéb státuszúakat is

☐

fényképpel

Lekérdezés

név:

jelszó:

bejelentkezés

user: 0.024, system: 0.001, real: 0.368, query: 0.324 s, size: 55 870
ivo.forsterkozpont.hu